

FAS ÜLKE PROFİLİ

**T.C.
Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği
Genel Müdürlüğü**

İçindekiler

1. GENEL BİLGİLER	3
2. GENEL EKONOMİK DURUM.....	5
3. DIŞ TİCARET.....	6
4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR.....	9
5. TÜRKİYE ile TİCARET	11
EKLER:	14

1. GENEL BİLGİLER

Başlıca Sosyal Göstergeler

Resmi Adı	Fas Krallığı
Nüfus	37.712.000 (Ekim 2025, IMF)
Dil	Arapça (Resmi Dil),Fransızca (İş, Hükümet ve Diplomasi Dili), Berberice (dağlık ve çöle yakın yerlerde)
Yüzölçümü	710.850 km2
Başkenti	Rabat
Başlıca Şehirleri	Kazablanka, Rabat-Sale, Fes, Marakeş, Tanger, Agadir
Yönetim Biçimi	Parlamente Monarşi
Devlet Başkanı	Kral 6. Muhammed
Para Birimi	Fas Dirhemi (MAD)

Üyesi Olduğu Başlıca Uluslararası Kuruluşlar: BM, Mağrip Arap Birliği (MAB),Arap Ligi, İslam Konferansı Örgütü (İKÖ), Sahil-Sahra Devletler Topluluğu (CEN-SAD) , Akdeniz için Birlik (AiB).

Coğrafi Konum

Afrika kıtasının kuzeybatı ucunda yer alan ve Kuzey'de Cebelitarık Boğazı ve Akdeniz, doğuda Cezayir, güneyde Moritanya ve batıda Atlas Okyanusu ile çevrili olan Fas, Cebel-i Tarık boğazına hakim stratejik bir konuma sahiptir. Cezayir sınırı 1,617 km. Moritanya sınırı 1,213 km. olup Akdeniz ve Atlas Okyanusundaki sahil şeridi 3.500 kilometreyi geçmektedir. Kuzey'deki Sebta ve Melillia kentleri İspanyol idaresi altındadır. Atlas dağları ülkeyi güneyden kuzeye kesmekte, kuzeyde ise Rif sıradağları Akdeniz'e paralel olarak uzanmaktadır.

Siyasi ve İdari Yapı

1912-1956 yılları arasında Fransız ve İspanyol himayesinde kalan Fas, 1956'da tekrar bağımsızlığına kavuşmuş, zamanla Anayasa'ya dayalı meşruti bir krallık hüviyetine bürünmüştür.

Fas, Kral'ın geniş yetkilerle donatıldığı, iki meclisli (Temsilciler Meclisi ve Danışmanlar Meclisi) parlamente bir monarşi rejimiyle idare edilmektedir. Kral hem Devlet Başkanı, hem de dini liderdir (Amir Ul- Muminin/İnananların Emiri).

Başbakan ve “Egemenlik Bakanlıkları” olarak adlandırılan Adalet, İçişleri, Dışişleri ve Din İşleri Bakanları, Kral tarafından doğrudan atanmaktadır. Savunma Bakanlığını ve Genel Kurmay Başkanlığını ise bizzat üstlenen Kral, Başbakanın teklifi üzerine hükümeti oluşturacak diğer Bakanları da atamaktadır. Hükümet, Kral'a ve Temsilciler Meclisine karşı sorumludur.

Ülke idari bakımdan 16 eyalet ile 2 valiliğe bölünmüştür.

Nüfus ve İstihdam

Çorak ya da çöl bölgelerinin hemen hemen ıssız olmasına karşın Akdeniz kesimi ovaları ve Atlas Okyanusu'na yakın kuzey kesimlerdeki ovalar oldukça yoğun nüfus barındırmaktadır. Nüfusun büyük bölümü Berberi ve Araplardan oluşmaktadır.

Demografik profil ülkenin genç bir nüfusa sahip olduğunu göstermektedir. 25 yaşın altındaki nüfus toplam nüfusun %38'ine karşılık gelmektedir. Ülkede yaşayan yabancılar genellikle Fransız, İtalyan ve İspanyollardan oluşmaktadır. 4,5 milyon civarında Faslı yurtdışında yaşamaktadır. Bunların çoğunluğu Avrupa ülkelerinde yaklaşık yarısı Fransa'da ikamet etmektedir.

Fas'ın nüfusunun önemli bir kısmı Atlas Okyanus'u kıyısında bulunan şehirlerde yoğunlaşmaktadır. Kazablanka, Rabat, Agadir, El Jadida, Kenitra gibi. Diğer taraftan, iç kesimlerde turizm başkenti Marakeş, tarım kesiminin yoğunlaştığı Meknes Fes şehirleri ve Akdeniz kıyısında bulunan Tanger, Tetoan, Nador ve Oujda diğer önemli şehirler olarak düşünülebilir. Şehirleşme ve nüfus hızlı artmaktadır. Fas'ın 38 milyona ulaşan nüfusunun %40'ı şehirlerde, kalanı ise köylerde veya göçebe olarak yaşamaktadır.

Fas'ın en büyük sosyal meselesinden birisi şehirlere olan göçtür. Ülkede işsizlik fazla olup, işsizlerin toplam işgücüne oranı 2024 yılında %13,3 olarak gerçekleşmiş olup, 2025 yılında da bu oranın yakın bir değerde, %13,1, olması beklenmektedir (IMF).

Başkent Rabat olup, nüfusu bir milyonu aşan şehirleri; Kazablanka, Fes, Marakeş, Meknes, Oujda, Sofi, Torger ve Tetovan'dır.

Doğal Kaynaklar

Yeraltı kaynakları ülke ekonomisinde önemli bir yer tutmaktadır. Fas'ta çıkarılan madenlerin başında fosfat gelmekte, fosfat dışında Ülkede, manganez, arsenik, nikel, kobalt ve demir de bulunmaktadır. Ayrıca az miktarda kömür ve petrol gümüşlü kurşun da çıkarılmaktadır. Ülke sanayinin ihtiyacı olan enerji büyük ölçüde hidroelektrik santrallerden sağlanmaktadır.

2. GENEL EKONOMİK DURUM

Temel Ekonomik Göstergeler

	2023	2024	2025	2026*	2027*	2028*	2029*	2030*
GSYİH (Cari Fiyatlar - milyar \$)	146,1	160,6	179,6	196,1	208,8	222,2	236,2	252,0
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar - %)	3,7	3,8	4,4	4,2	4,0	4,0	3,9	3,8
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar - \$)	3.945	4.298	4.763	5.154	5.440	5.740	6.052	6.406
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort,%)	6,1	0,9	1,2	1,8	2,0	2,0	2,0	2,0
Cari İşlemler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	-1,0	-1,2	-2,3	-2,6	-2,9	-3,1	-3,3	-3,0
İşsizliğin Toplam İşgücüne Oranı (%)	13	13,3	13,1	12,7	12,1	11,8	11,7	11,6
Nüfus (milyon)	37,02	37,37	37,71	38,05	38,38	38,71	39,02	39,33
Devletin Genel Toplam Borçlanmasının GSYİH'ya Oranı (%)	68,7	67,7	67,2	66,6	65,8	65,2	64,6	63,9

Kaynak: IMF

*Tahmini veriler (Ekim 2025)

Dünyanın en büyük fosfat yataklarına sahip olan Fas ekonomisini; tarım, imalat, balıkçılık ve turizm sektörü gelirleri ve dış ülkelerde çalışan Faslıların ülkeye getirdikleri dövizlerle ayakta tutmaktadır.

1980'li yıllardan itibaren Fas, IMF ve Dünya Bankası ile işbirliği içinde başarılı bir ekonomik reform sürecine girmiş, bu çerçevede, dış ticaret rejiminin liberalleştirilmesi, yeni yatırım kanunu, özelleştirme programı ve bankacılık sisteminin iyileştirilmesine gidilmiştir. Fas ekonomisinin son yıllarda tarım ve fosfata bağımlılığı azalarak, imalat ve hizmet sektörlerinin GSYİH'daki payları artmıştır. Yine de tarım Ülke ekonomisinde önemli bir yer tutmakta, GSYİH, tarım sektörünün performansına göre yıllar itibariyle değişkenlik göstermektedir.

Ülkede ekonomik aktivite Kasablanka ve Rabat etrafında yoğunlaşmıştır. Hükümet, az nüfuslu bölgelerdeki iş imkanlarını geliştirmek amacıyla yatırım teşvikleri uygulamaktaysa da köyden kente göç önlenememektedir.

3. DİŞ TİCARET

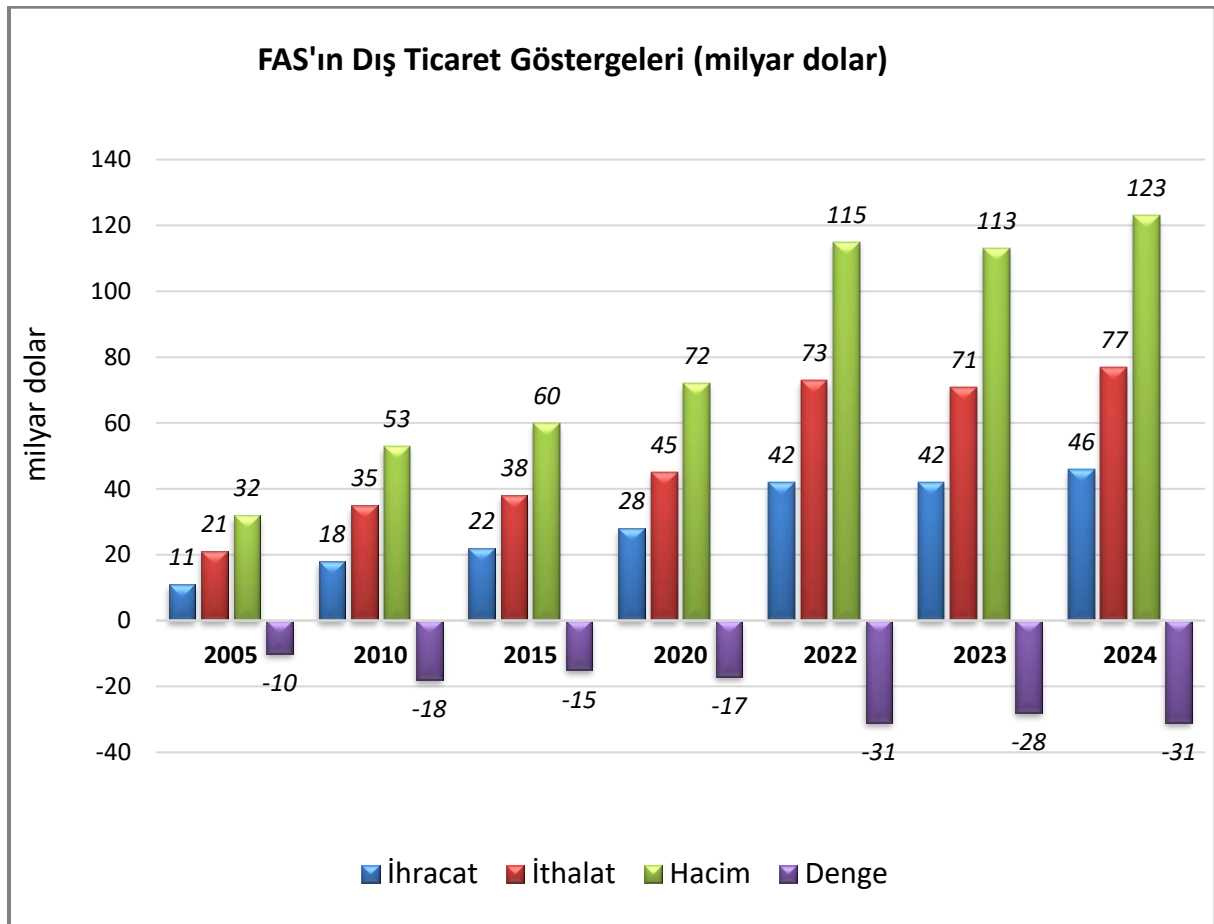
Genel Durum

Ülkenin ihraç ettiği başlıca ürünler; motorlu araçlar, kablolar, gübre, fosfor, hazır giyim, fosfat ve gıda ürünleridir.

Fas'ın ithal ettiği başlıca ürünler ise; her türlü gıda ve içecek, petrol ve kömür, kimyasallar, plastik ürünler, makine ve donanımı, taşıt araçları, demir çelik ürünleri ile ilaçlardır.

Ülkenin başlıca ticaret ortakları, İspanya, Fransa, İtalya, ABD, Çin, Hindistan, Brezilya, Almanya ve Türkiye'dir.

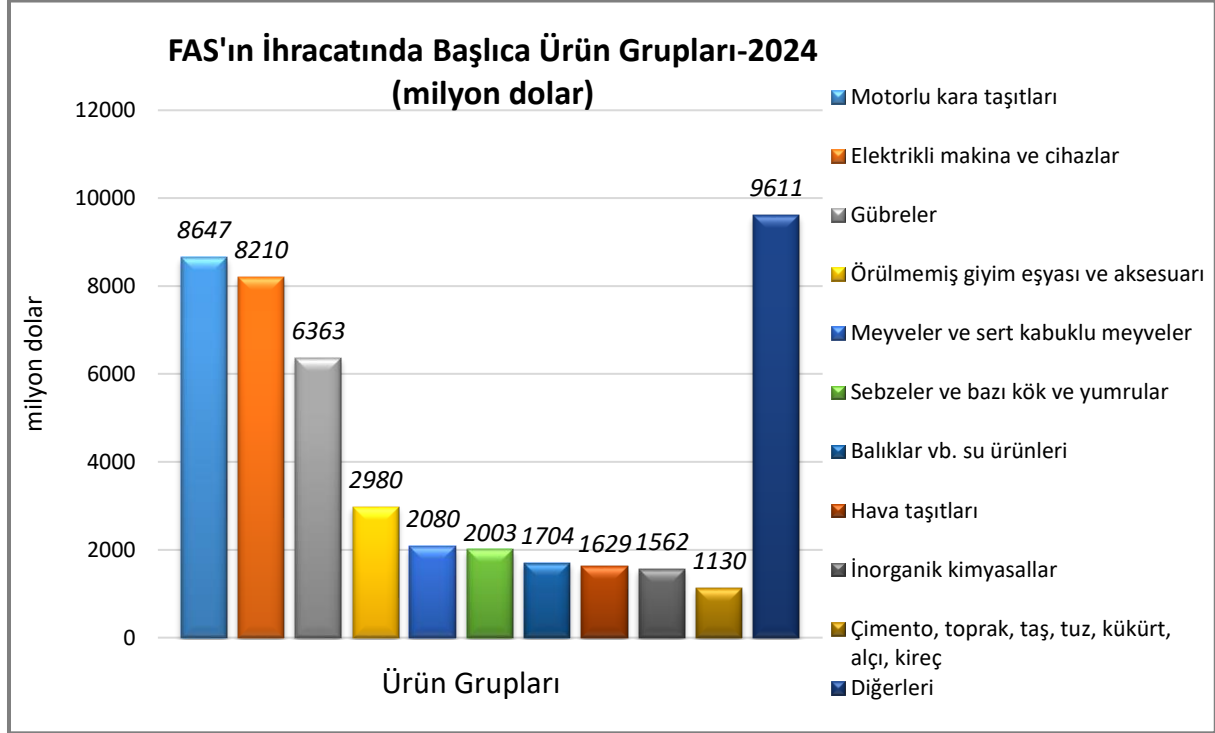
Ülkenin Dış Ticareti

Kaynak: Trademap-www.trademap.org

Başlıca Ürünler İtibarı ile Dış Ticaret

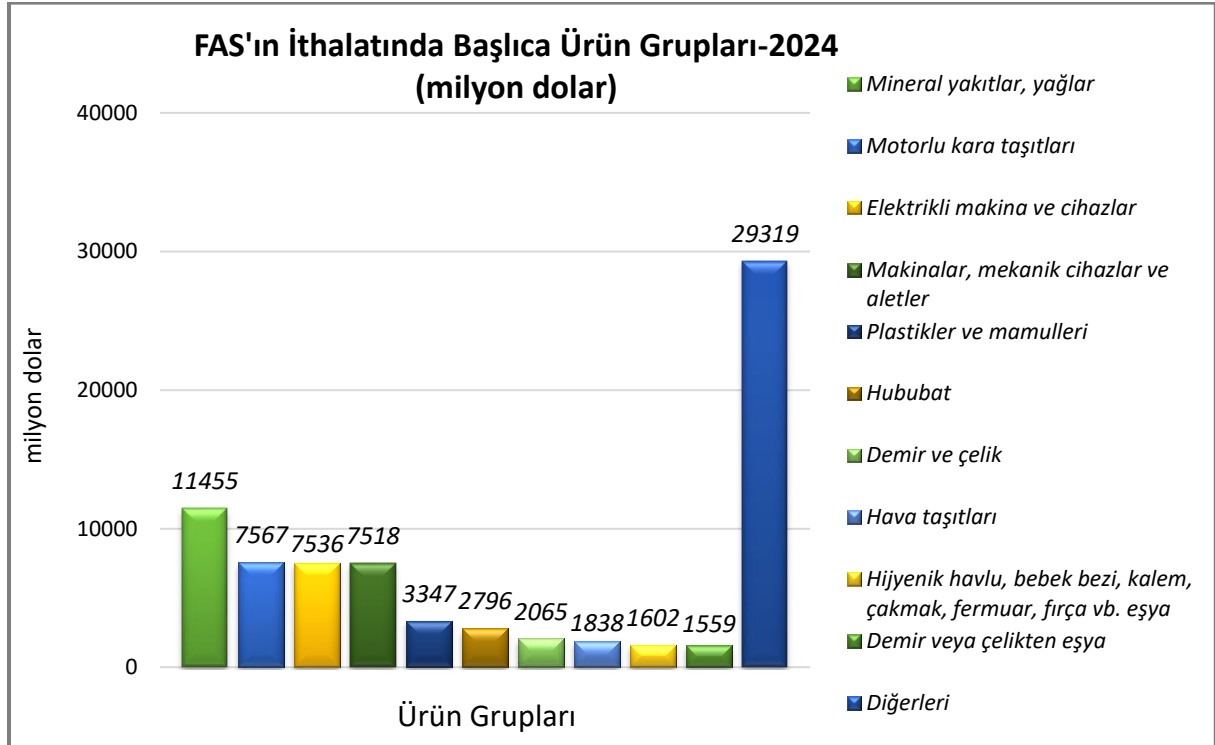
İhracat

Kaynak:Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

İthalat

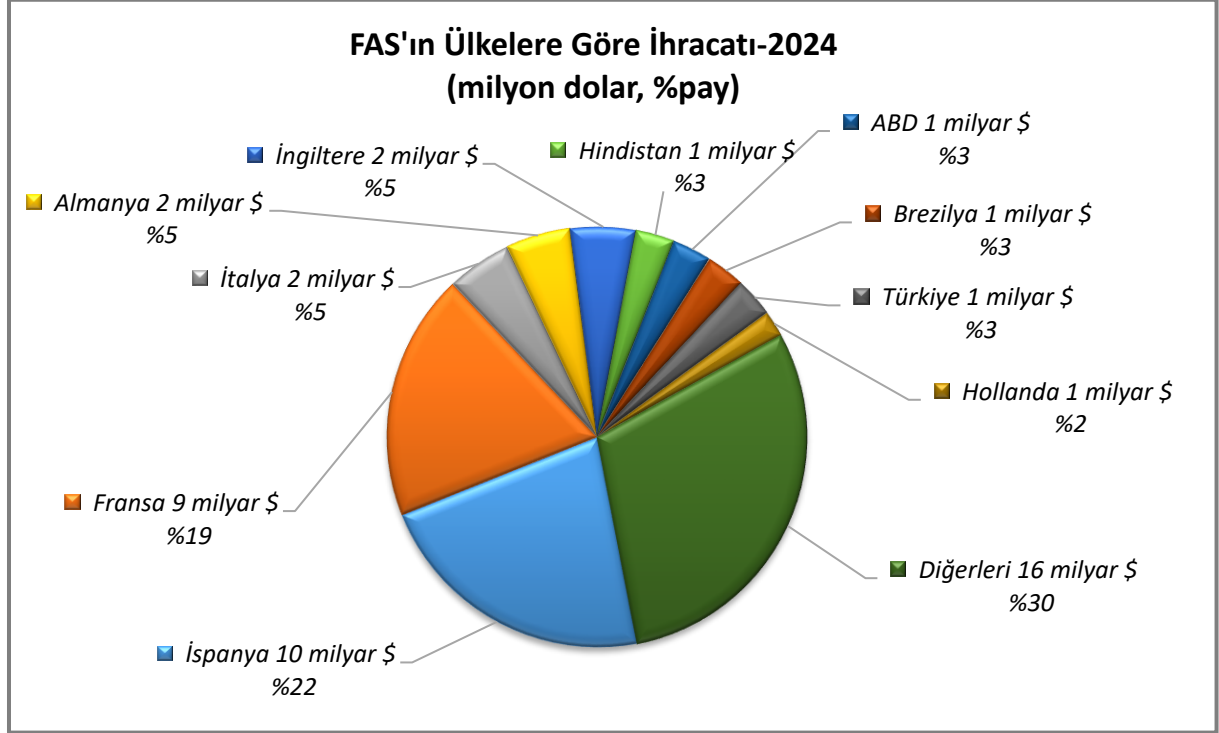

Kaynak:Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret

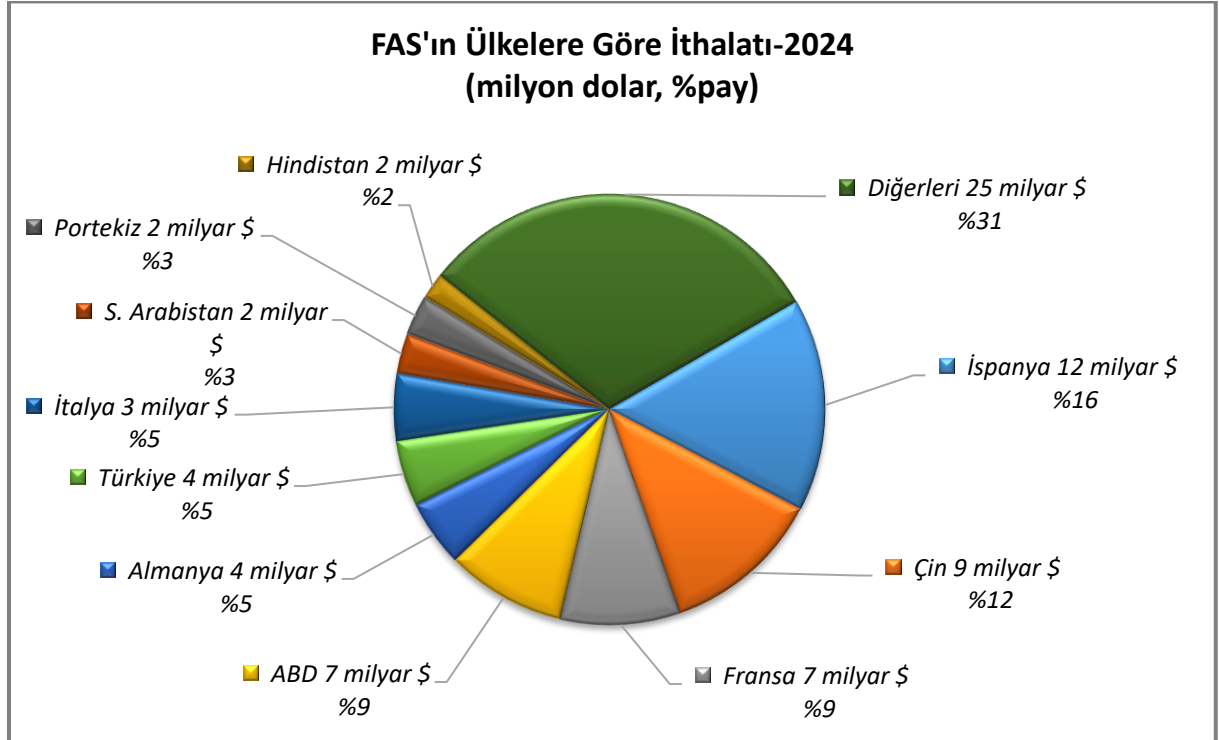
İhracat

Kaynak:Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

İthalat

Kaynak:Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

En fazla yabancı yatırım çeken alanlar turizm, gayrimenkul, telekomünikasyon, ulaşım ve sanayi sektörleridir. Fransa en önemli yatırımcı ülke olup, diğer önemli yatırımcı ülkeler İspanya, Birleşik Arap Emirlikleri ve İngiltere ve Almanya'dır. Moroccan Investment and Development Agency (AMDIE), Sanayi Bakanlığı'na bağlı bir kurum olup, yatırım teşviklerinden sorumludur.

Fas, 2023 yılında 1 milyar dolar ile doğrudan yabancı yatırım çeken ülkeler arasında 96. sıradadır (ABD 311 milyar dolar ile 1., Türkiye 10 milyar dolar ile 31., UNCTAD-2025). 2021-2023 döneminde toplam doğrudan yabancı yatırım miktarı 6 milyar dolar olan Fas, 2023 yılında 69 milyar dolarlık toplam yabancı sermaye stoğu ile de dünyada 57. sıradadır (ABD 13 trilyon dolar ile 1., Türkiye 157 milyar dolar ile 43. , UNCTAD-2025).

Yabancı Yatırım Mevzuatı

Yatırım sistemi liberal olup, pek çok sektör özel yatırıma açıktır. Yerel mevzuat karşısında yerli yabancı ayrımı yapılmamaktadır. Yatırımlarla ilgili olarak Fas makamlarınca son dönemde klasik hukuki uygulamalar çerçevesinde formalitelerin olabildiğince azaltıldığı bir sistem uygulamaya konulmuştur. Fas'ta yatırım imkanlarına ilişkin olarak ayrıntılı bilgi alabilmek için (<http://www.invest.gov.ma/>) web sayfası ziyaret edilebilir.

Doğrudan Yabancı Yatırım İstatistikleri

	2024	2025*	2026*	2027*	2028*	2029*	2030*
Ülke Dışından Gelen Doğrudan Yatırım (milyon \$)	1.639,0	3.331,3	3.593,6	4.014,0	4.423,5	4.673,4	5.444,5
Ülke Dışından Gelen Doğrudan Yatırımın GSYİH'ya Oranı (%)	1,02	1,83	1,80	1,90	2,00	2,00	2,20
Ülke Dışına Giden Doğrudan Yatırım (milyon \$)	62.629,1	65.960,4	69.554,0	73.568,0	77.991,5	82.664,9	88.109,4
Ülke Dışından Gelen Doğrudan Yatırım Stoku (milyon \$)	-691,3	-637,1	-798,6	-1.056,3	-1.105,9	-1.168,3	-1.237,4
Ülke Dışına Yapılan Doğrudan Yatırım Stoku (milyon \$)	10.629,6	11.266,7	12.065,3	13.121,6	14.227,5	15.395,9	16.633,2

Kaynak: The Economist Intelligence Unit-EIU, *Tahmini veriler (Şubat 2026)

Ülkede yatırımcılar yararına sanayi arazilerine yönelik yeni bir internet portalı da hizmete açılmıştır (<https://industrial-estate.gov.ma/>). Söz konusu portalla yatırımcılara, özellikle sanayi arazileri hakkında, geniş bir veri tabanı sağlanması ve doğru bilgiye erişimleri amaçlanmaktadır.

Serbest Bölgeler

Fas'ta birkaç serbest bölge bulunmaktadır. En önemlileri aşağıda listelenmektedir:

- Export Processing Zone of Tangier
- Free Zones at Tanger Med Ksar el Majaz Mellousa 1 and 2
- Free Zone in Dakhla and Laayoune
- Free Storage Zone of hydrocarbons: Kebdana and Nador
- Export Processing Zone in Kenitra
- Casablanca Finance City
- Tangier Automotive City

Söz konusu serbest bölgelerde temelde vergi avantajları, yabancı para ile işlem kolaylığı, sosyal güvenlik ödemelerinde indirimler gibi önemli muafiyetler sağlanmaktadır. Her serbest bölgede sektörel odaklanma ve vergi muafiyetleri değişebilmektedir. Bu bölgelerde faaliyette bulunabilmek için belli kriterler uygulanabilmektedir (Örn: Cironun %85'inin ihracat kaynaklı olması gibi).

Detaylı bilgi için Fas Sanayi, Yatırım, Ticaret ve Sayısal Ekonomi Bakanlığının internet sitesinin yanısıra, serbest bölgelerin önemli bir kısmını işleten kamu şirketi olan MEDZ Groupe CDG'nin internet sitesinden bilgi alabilmek mümkündür

(<http://www.zonesindustrielles.ma/?search&lang=fr>.<http://www.mcinet.gov.ma/>,
<https://www.medz.ma/index.php/en/>).

5. TÜRKİYE ile TİCARET

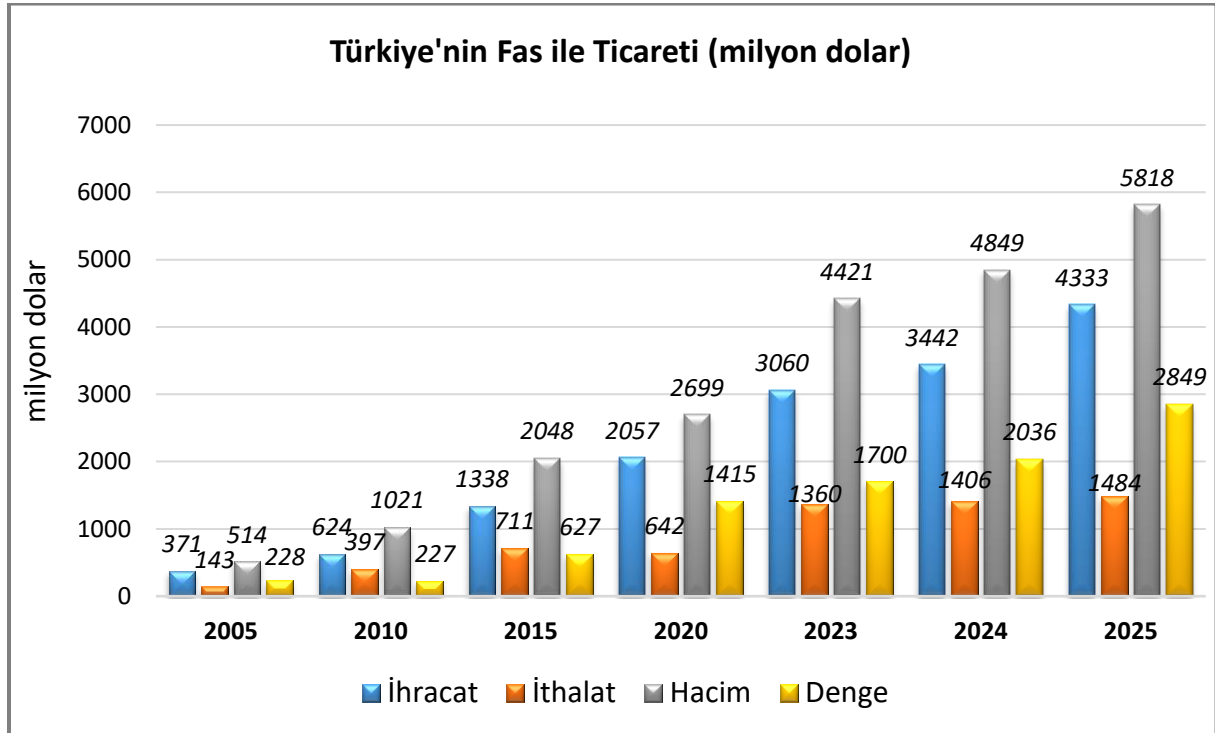
Genel Durum

Fas'ın dış ticaretinde İspanya ve Fransa komşu ülkeler olmalarının yanı sıra tarihsel olarak güçlü ilişkilere sahiptir. Bu durum ithal ürünlere yönelik kalite algısı üzerinde de önemli bir etkiye sahiptir. Ancak, Ülkemiz ürünleri de bu ülkelerin ürünleri ile aynı kategoride hatta birçok sektörde daha üst seviyede değerlendirilmekte, fiyat avantajı ile de daha çok tercih edilir hale gelmektedir. Türk malları özellikle, orta ve orta üst gelir grubu tarafından ilk tercih edilen ürünler olarak yerini almaktadır.

Ülkemizin öne çıktığı sektörlerde rakip olarak Avrupa ülkeleri ve bunların içerisinde İspanya ve Fransa öne çıkarken Almanya, İtalya ve Portekiz'de diğer rakiplerimiz olarak gösterilebilir. Bunun dışında Çin ve ABD Avrupa dışında rakip ülkelerimiz konumundadır. Bu ülkelerle rekabette otomotiv ve yedek parçaları, tekstil, hazır giyim ve ev tekstili, makine ve aksamaları, plastik ürünler, buzdolabı, soğutucular, elektrikli alet ve cihazlar, temizlik ve hijyen, kağıt ve kağıt ürünleri, mobilya ve ahşap ürünleri, medikal ve kozmetik, inşaat ve yapı malzemeleri sektöründe karşılaştırmalı üstünlüğümüzün olabileceği düşünülmektedir.

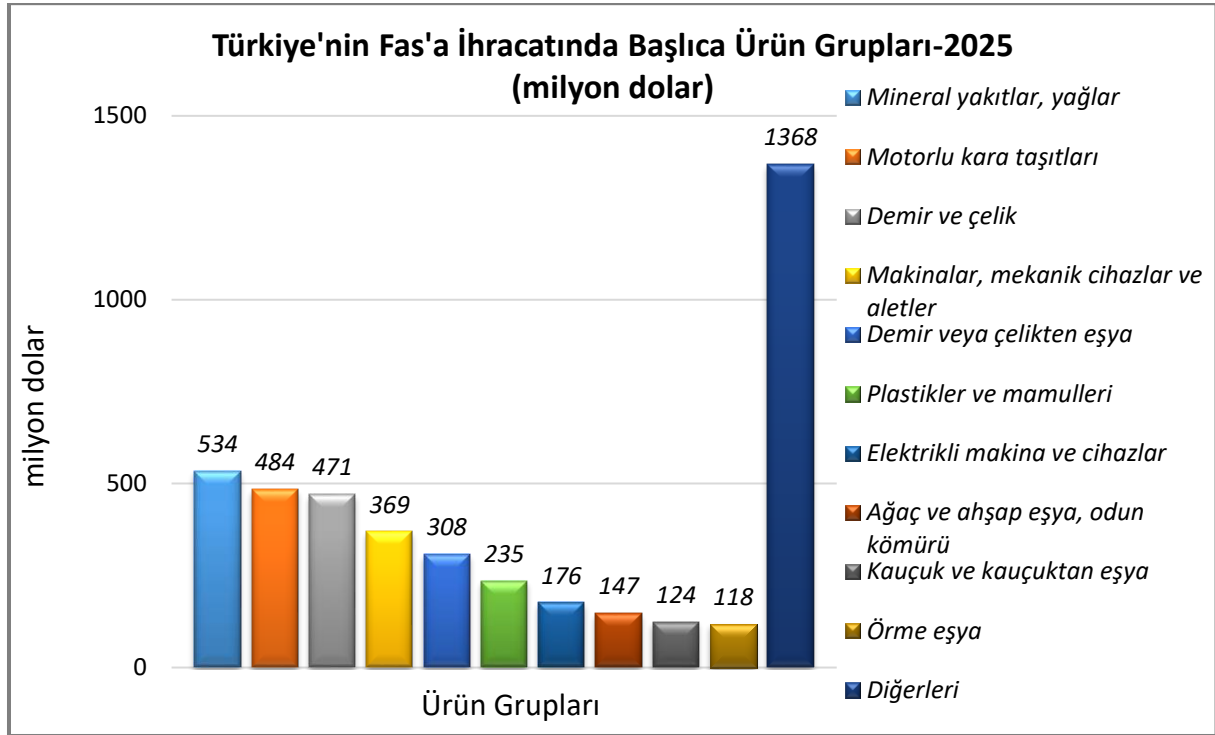
7 Nisan 2004 tarihinde iki ülke Başbakanları tarafından Ankara'da imzalanmış olan Türkiye-Fas Serbest Ticaret Anlaşması'nın onaylandığına ilişkin Bakanlar Kurulu Kararı, 28 Aralık 2004 tarih ve 25684 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır. Anlaşma, 1 Ocak 2006 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Türkiye-Fas Dış Ticareti

Kaynak: TÜİK

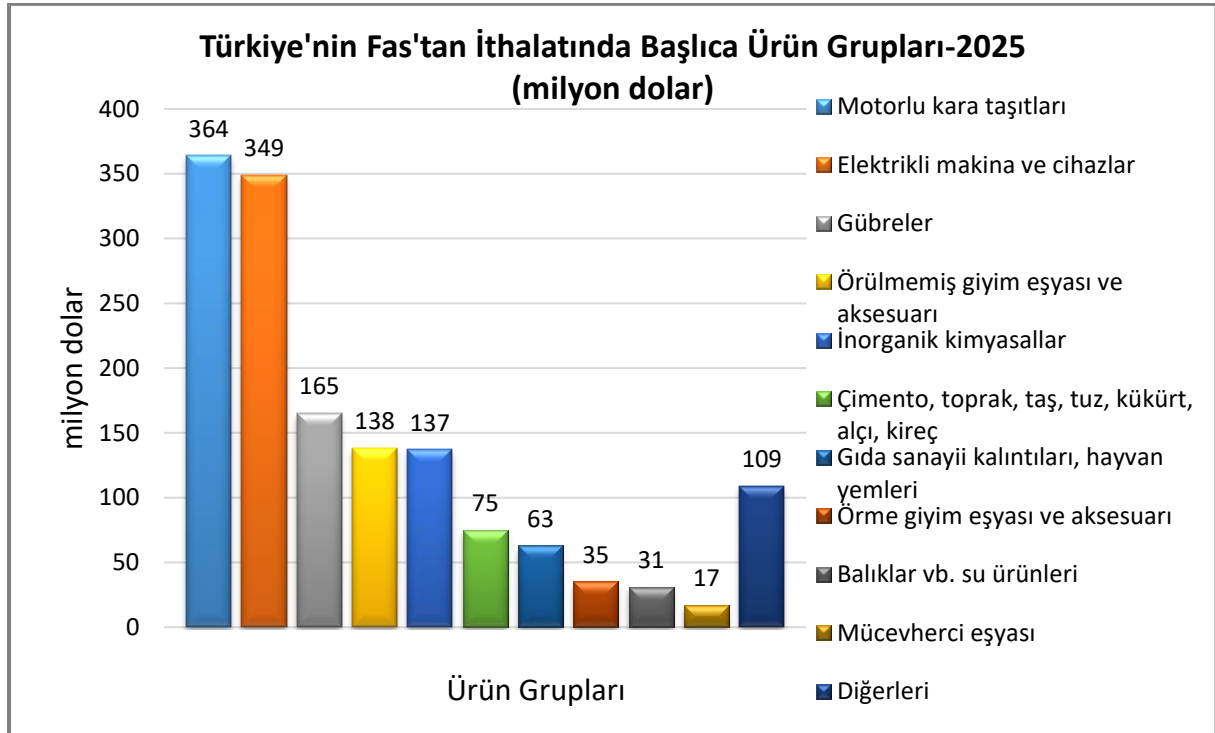
Türkiye'nin Fas'a İhracatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Türkiye'nin Fas'tan İthalatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Yatırım İlişkileri

Türkiye'nin 2023 yılı itibarıyla yurtdışına gerçekleştirdiği 58 milyar dolar değerindeki toplam yurtdışı doğrudan yatırım stokunda Fas, 90 milyon dolar ile 44. sıradadır (Hollanda 23,5 milyar \$ ile 1., TCMB-2025).

Türkiye'nin 2024 yılında yurtdışına gerçekleştirdiği 7 milyar dolar değerindeki toplam yurtdışı doğrudan yatırımında Fas, 31 milyon dolar ile 26. sıradadır (ABD 1,3 milyar \$ ile 1., TCMB-2025).

Fuar Katılımları:

T.C. Ticaret Bakanlığı Tarafından 2026 Yılı Destek Kapsamına Alınan Yurt Dışı Fuarlar (Milli/Bireysel):

<https://ticaret.gov.tr/ihracat/fuarlar/2025-2026-yillarinda-destek-kapsamina-alinan-yurtdisi-fuarlar>

EKLER:***EK-1: Fas'ın İhracatında Başlıca Ürünler (1 000 dolar)***

GTİP	ÜRÜNLER	2022	2023	2024	Pay (%, 2024)	Değişim (%, 2023-2024)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		42 331 463	42 477 876	45 918 428	100,0	8,1
8703	Otomobiller	5 247 004	6 396 539	6 843 523	14,9	7,0
8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	3 854 157	4 969 864	5 333 095	11,6	7,3
3105	Azot, fosfor ve potasyumun ikisini veya üçünü içeren mineral veya kimyasal gübreler	6 872 455	4 793 658	5 017 600	10,9	4,7
8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	1 002 078	1 377 965	1 656 585	3,6	20,2
6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb. (yüzme kıyafetleri hariç)	1 371 871	1 552 240	1 654 259	3,6	6,6
2809	Difosfor pentaoksit, fosforik asit ve polifosforik asitler	2 254 490	1 276 981	1 450 993	3,2	13,6
3103	Fosfatlı mineral veya kimyasal gübreler	818 112	662 089	1 341 608	2,9	102,6
0702	Domates (taze/soğutulmuş)	1 028 188	1 140 702	1 153 810	2,5	1,1
0307	Yumuşakçalar (canlı, taze, soğutulmuş, dondurulmuş, kurutulmuş, tuzlanmış vs.)	943 838	1 112 666	1 086 686	2,4	-2,3
0810	Diğer meyveler (taze)	698 340	772 665	1 064 068	2,3	37,7
2510	Tabii kalsiyum fosfatlar, tabii alüminyum kalsiyum fosfat ve fosfatlı tebeşir	1 322 481	764 551	861 581	1,9	12,7
8541	Diyodlar, transistörler vb. yarı iletken tertibat; ışık yayan diyodlar; monte edilmiş piezo elektrik kristaller	665 809	839 241	781 509	1,7	-6,9
1604	Hazırlanmış/konserve edilmiş balıklar, yumuşakçalar veya diğer su omurgasızların hülasa ve suları	783 834	774 149	719 123	1,6	-7,1
8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı (anahtarlar, röleler, sigortalar, fişler, kutular vb.)	421 960	559 344	628 298	1,4	12,3
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	243 593	322 928	508 726	1,1	57,5

Kaynak: Trademap, Fas verileri

EK-2: Fas'ın İthalatında Başlıca Ürünler (1 000 dolar)

GTİP	ÜRÜNLER	2022	2023	2024	Pay (%, 2024)	Değişim (%, 2023-2024)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		72 832 659	70 671 817	76 601 485	100,0	8,4
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	9 562 973	7 605 324	7 620 025	9,9	0,2
8703	Otomobiller	2 117 542	2 495 709	2 895 673	3,8	16,0
8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	1 967 675	2 399 519	2 661 907	3,5	10,9
2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	2 597 710	2 363 391	2 138 740	2,8	-9,5
8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	1 433 221	1 782 984	1 829 498	2,4	2,6
1001	Buğday ve mahlut	2 557 830	1 911 254	1 794 239	2,3	-6,1
8407	Kıvılcım ile ateşlemeli içten yanmalı doğrusal veya döner pistonlu motorlar (patlamalı motor)	762 231	929 998	1 116 360	1,5	20,0
2701	Taşkömürü; taşkömüründen elde edilen briketler, topak vb. katı yakıtlar	2 087 023	1 384 114	1 071 015	1,4	-22,6
7408	Bakır teller	792 388	872 504	1 007 094	1,3	15,4
1701	Kamış/pancar şekeri ve kimyaca saf sakkaroz (katı halde)	782 634	997 098	1 004 198	1,3	0,7
8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı (anahtarlar, röleler, sigortalar, fişler, kutular vb.)	545 348	793 922	959 393	1,3	20,8
2503	Her nevi kükürt (süblime, presipite ve koloidal kükürt hariç)	1 854 253	791 048	916 718	1,2	15,9
2814	Saf amonyak veya amonyakın sulu çözeltileri	2 113 228	872 502	886 975	1,2	1,7
8541	Diyodlar, transistörler vb. yarı iletken tertibat; ışık yayan diyodlar; monte edilmiş piezo elektrik kristaller	720 557	918 030	881 533	1,2	-4,0
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	946 427	998 648	859 724	1,1	-13,9

Kaynak: Trademap, Fas verileri

EK-3: Fas'ın Ülkelere Göre İhracatı (1 000 dolar)

Sıra	Ülke	2022	2023	2024	Pay (% 2024)	Değişim (%, 2023- 2024)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		42 331 463	42 477 876	45 918 428	100,0	8,1
1.	İspanya	8 308 259	9 574 244	10 127 748	22,1	5,8
2.	Fransa	8 088 206	8 721 245	8 858 288	19,3	1,6
3.	İtalya	1 887 109	2 202 501	2 385 336	5,2	8,3
4.	Almanya	1 336 410	1 816 257	2 359 736	5,1	29,9
5.	İngiltere	1 609 592	1 893 037	2 075 079	4,5	9,6
6.	Hindistan	2 694 862	1 217 919	1 469 306	3,2	20,6
7.	ABD	1 418 273	1 253 887	1 388 054	3	10,7
8.	Brezilya	1 700 738	1 204 311	1 325 503	2,9	10,1
9.	Türkiye	1 101 199	1 168 384	1 172 049	2,6	0,3
10.	Hollanda	883 521	921 262	987 934	2,2	7,2
11.	Portekiz	593 321	683 640	740 207	1,6	8,3
12.	Belçika	802 008	557 237	685 508	1,5	23,0
13.	Pakistan	804 464	493 037	644 928	1,4	30,8
14.	Romanya	366 552	491 081	584 547	1,3	19,0
15.	Bangladeş	874 648	407 298	539 743	1,2	32,5

Kaynak: Trademap, Fas verileri

EK-4: Fas'ın Ülkelere Göre İthalatı (1 000 dolar)

Sıra	Ülke	2022	2023	2024	Pay (% 2024)	Değişim (%, 2023- 2024)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		72 832 659	70 671 817	76 601 485	100,0	8,4
1.	İspanya	10 271 071	11 078 073	11 955 291	15,6	7,9
2.	Çin	7 309 266	7 505 898	9 079 598	11,9	21,0
3.	Fransa	7 711 540	7 469 340	7 181 686	9,4	-3,9
4.	ABD	5 414 058	5 970 402	7 133 251	9,3	19,5
5.	Almanya	2 979 423	3 490 964	4 007 549	5,2	14,8
6.	Türkiye	3 751 028	3 610 532	3 949 791	5,2	9,4
7.	İtalya	3 300 733	3 400 988	3 481 495	4,5	2,4
8.	S. Arabistan	4 703 545	2 340 329	2 497 279	3,3	6,7
9.	Portekiz	1 345 963	1 644 316	1 993 749	2,6	21,3
10.	Hindistan	1 377 978	1 481 161	1 583 027	2,1	6,9
11.	Brezilya	1 296 561	1 557 719	1 568 181	2,0	0,7
12.	BAE	1 430 927	1 302 114	1 289 506	1,7	-1,0
13.	Romanya	1 037 803	1 187 462	1 280 448	1,7	7,8
14.	Mısır	1 024 982	924 287	1 264 637	1,7	36,8
15.	Belçika	1 043 320	1 071 819	1 204 091	1,6	12,3

Kaynak: Trademap, Fas verileri

Ek-5: Türkiye'nin Fas'a İhracatında Başlıca Ürünler (1 000 dolar)

GTİP	ÜRÜNLER	2023	2024	2025	Pay (%, 2025)	Değişim (%, 2024-2025)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		3 060 347	3 442 264	4 333 259	100,0	25,9
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	151 349	263 594	511 879	11,8	94,2
8703	Otomobiller	120 372	224 056	264 087	6,1	17,9
7207	Demir veya alaşımsız çelikten yarı mamuller	27 072	7 975	189 979	4,4	2282,2
7216	Demir veya alaşımsız çelikten profiller	104 224	156 918	175 417	4	11,8
8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	84 604	106 027	147 081	3,4	38,7
4411	Ağaçtan veya diğer odunsu maddelerden lif levhalar	93 437	118 560	129 394	3,0	9,1
7305	Demir veya çelikten diğer ince ve kalın borular (dikişli, perçinli) (kesitleri daire şeklinde, dış çapı> 406,4 mm)	194 034	28 310	125 083	2,9	341,8
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	80 264	86 044	96 502	2,2	12,2
6006	Diğer örme mensucat	54 115	60 894	73 730	1,7	21,1
7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatta kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	39 090	96 022	69 711	1,6	-27,4
8418	Buzdolapları, dondurucular ve diğer soğutucu ve dondurucu cihazlar ve ısı pompaları	50 063	70 182	66 049	1,5	-5,9
7113	Mücevherci eşyası ve aksamı (kıymetli metallerden veya kıymetli metallerle kaplama metallerden)	49 453	53 087	49 575	1,1	-6,6
5209	Pamuklu mensucat (ağırlık itibarıyla %85 veya daha fazla pamuk içeren ve m2 ağırlığı 200 gr. ı geçenler)	41 644	39 404	45 220	1,0	14,8
9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	41 482	38 912	42 574	1,0	9,4
8407	Kıvılcım ile ateşlemeli içten yanmalı doğrusal veya döner pistonlu motorlar (patlamalı motor)	43 658	46 277	41 588	1,0	-10,1

Kaynak: Trademap, TR verileri

Ek-6: Türkiye'nin Fas'tan İthalatında Başlıca Ürünler (1 000 dolar)

GTİP	ÜRÜNLER	2023	2024	2025	Pay (%, 2025)	Değişim (%, 2024-2025)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		1 360 235	1 406 420	1 484 401	100,0	5,5
8703	Otomobiller	435 907	363 964	337 273	22,7	-7,3
8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	104 751	182 987	330 821	22,3	80,8
3105	Azot, fosfor ve potasyumun ikisini veya üçünü içeren mineral veya kimyasal gübreler	177 220	144 890	150 373	10,1	3,8
2809	Difosfor pentaoksit, fosforik asit ve polifosforik asitler	113 488	156 146	135 947	9,2	-12,9
2510	Tabii kalsiyum fosfatlar, tabii alüminyum kalsiyum fosfat ve fosfatlı tebeşir	9 903	62 976	72 813	4,9	15,6
6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb. (yüzme kıyafetleri hariç)	48 788	67 503	71 852	4,8	6,4
2301	Et, sakatat, deniz hayvanı vs. (yemeye uygun olmayan) unu, pelleti, kırıkdakları (donyağı tortusu)	107 692	112 384	62 758	4,2	-44,2
0303	Balıklar (dondurulmuş)	22 071	25 266	27 871	1,9	10,3
6206	Kadınlar ve kız çocuklar için bluzlar, gömlekler ve gömlek-bluzlar	14 532	19 260	19 955	1,3	3,6
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	85 032	38 094	17 117	1,2	-55,1
7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	8 286	10 430	16 474	1,1	57,9
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	31 887	0	14 975	1,0	-
3103	Fosfatlı mineral veya kimyasal gübreler	7 086	9 624	14 719	1,0	52,9
6202	Kadın ve kız çocuk için manto, kaban, kolsuz ceket, pelerin, anoraklar (kayak ceketleri dahil), rüzgarlıklar vb. Eşya	16 438	15 475	14 600	1,0	-5,7
9032	Otomatik kontrol ve ayar alet ve cihazları	11 163	12 361	13 279	0,9	7,4

Kaynak: Trademap, TR verileri